

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 370/2017-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. mája 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 82/2016 z 18. januára 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 To 119/2015 z 11. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. apríla 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2, a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tdo 82/2016 z 18. januára 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 To 119/2015 z 11. februára 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

Z obsahu sťažnosti aj jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo pred všeobecnými súdmi vedené trestné konanie pre zločin lúpeže spáchaný v spolupáchateľstve podľa § 20 a § 188 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľ bol najprv rozsudkom okresného súdu spod obžaloby oslobodený, pretože mu podľa názoru okresného súdu nebolo preukázané spáchanie skutku. Krajský súd však rozsudok okresného súdu v konaní o odvolaní zrušil z dôvodu nesprávneho vyhodnotenia vykonaných dôkazov. Okresný súd následne sťažovateľa spod obžaloby opätovne oslobodil z rovnakého dôvodu. Krajský súd v konaní o odvolaní trval na preukázaní spáchania skutku vykonanými dôkazmi a rozsudok okresného súdu opätovne zrušil. Okresný súd následne vydal odsudzujúce rozhodnutie. Krajský súd v odvolacom konaní napadnutým rozhodnutím krajského súdu spáchanie trestnej činnosti považoval za preukázané a odsudzujúce rozhodnutie modifikoval iba vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu. Proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie. Najvyšší súd podané dovolanie napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu odmietol. Najvyšší súd sa stotožnil s názorom krajského súdu o preukázaní spáchania trestnej činnosti a napadnuté rozhodnutie krajského súdu považoval za zákonné.

Sťažovateľ celému priebehu konania pred všeobecnými súdmi vytýka nezákonnosť odsudzujúceho rozhodnutia, ktorá má spočívať predovšetkým v tom, že závery o vine sťažovateľa sa opierajú o dôkazy vykonané nezákonným spôsobom, a to predovšetkým o nezákonne vykonanú rekogníciu. Nezákonnosť vykonanej rekognície mala spočívať v tom, že vyšetrovateľ mal pred jej samotným vykonaním ukázať fotografie opoznávanej osoby poškodenému. Sťažovateľ priebehu rekognície ďalej vytýka, že vyšetrovateľ ho nevyzval k opisu opoznávanej osoby pred samotným prístupom k opoznávanému.

Sťažovateľ takisto tvrdí, že závery týkajúce sa jeho viny sú v rozpore s vykonanými dôkazmi, nezodpovedajú obsahu spisu a najmä rozporom vo výpovediach svedkov a odsudzujúce rozhodnutie je sčasti založené aj na neopodstatnenom predsudku krajského súdu, ktorý vychádza z kriminálnej minulosti sťažovateľa. Ďalej tvrdí, že v čase priznania sa k spáchaniu skutku nebol plne spôsobilý rozpoznať a ovládať obsah svojho konania, pretože je závislým od požívania psychotropných látok a tie mu nebolo umožnené požiť. Navyše tvrdí, že za prítomnosti obhajcu (ktorého síce v čase prvého výsluchu ustanoveného ešte nemal, ale zároveň namietajú, že pri výsluchu mal byť prítomný aspoň obhajca mladistvého spoluobvineného) by k priznaniu nemuselo dôjsť. Keďže tieto tvrdenia sťažovateľa neboli v konaní pred všeobecnými súdmi posúdené v jeho prospech, a to najmä v napadnutých rozhodnutiach krajského a najvyššieho súdu, podáva sťažovateľ túto sťažnosť.

Na základe uvedeného sťažovateľ v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 82/2016 z 18. januára 2017 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 To 119/2015 z 11. februára 2016 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b) a c) dohovoru, aby krajskému súdu zakázal pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa, aby napadnuté rozhodnutia zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietali, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05).

Predmetom sťažnosti je námietka nesprávnosti vyhodnotenia vykonaných dôkazov, z čoho vyplýva neopodstatnené uznanie sťažovateľa vinným zo spáchania skutku, ktorý sa mu za vinu kládol. Táto námietka je odôvodnená viacerými tvrdeniami, a to tvrdením o nezákonne vykonanej rekognícii, prihliadaní na nezákonné priznanie sa k spáchaniu

skutku, nevyhodnotení rozporov v svedeckých výpovediach v prospech sťažovateľa, ako aj zohľadňovaní kriminálnej minulosti sťažovateľa v jeho neprospech.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, a ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Charakteristickým rysom celej posudzovanej veci je názorový rozpor okresného a krajského (odvolacieho) súdu, čo sa týka posúdenia viny sťažovateľa. Okresný súd v spore zastával názor, že priznanie sťažovateľa k spáchaniu skutku nebolo z dôvodu viacerých procesných pochybení v konaní použiteľné, a navyše zo znaleckých posudkov malo vyplývať, že priznanie sa k spáchaniu skutku malo byť urobené v čase, keď sťažovateľ nebol spôsobilý rozpoznať a ovládať obsah svojho konania a svojej výpovede. Okresný súd ďalej poukázal na to, že vykonanie rekognície bolo zo strany vyšetrovateľa zmarené (vyšetrovateľ mal ukázať poškodenému fotografie opoznávaných osôb ešte pred uskutočnením rekognície). Niektoré svedecké výpovede považoval okresný súd tiež za rozporuplné a z týchto dôvodov dospel k presvedčeniu o nepreukázaní spáchania skutku.

Tomuto názoru však odporoval postoj krajského súdu, ktorý napriek už uvedenému zastával názor, že preukázanie spáchania skutku vyplývalo z ostatných svedeckých

výpovedí, zo znaleckého dokazovania (z odboru zdravotníctva), ako aj z preukázania prítomnosti obžalovaných na mieste spáchania skutku.

Tretím subjektom, ktorý bol vo veci zainteresovaný, bol najvyšší súd. Ten sa v konaní o dovolaní priklonil k názoru krajského súdu. Stotožnil sa s výhradou k spôsobu vykonania rekognície, avšak tvrdenie o nespôsobilosti sťažovateľa vypovedať (pri výsluchu, pri ktorom sa k spáchaniu skutku priznal) považoval za tendenčné. Vzhľadom na existenciu ostatných dôkazov (tu odkázal na rozhodnutia krajského súdu) sa priklonil k záveru o správnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyšší súd uviedol: „*Zo spisu vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odbor kriminálnej polície, zo 14. januára 2012, ČVS: ORP-136/1-OVK-KE-2012 bolo začaté trestné stíhanie pre zločin lúpeže formou spolupáchateľstva podľa § 20, § 188 ods. 1 Tr. zák. [redacted] a ml. [redacted] bolo vznesené obvinenie uznesením z 31. januára 2012. Uznesenie o vznesení obvinenia si obvinený [redacted] prevzal 14. februára 2012, t.j. v deň zadržania. Spoluobvinenému [redacted] bolo uznesenie o vznesení obvinenia doručené 23. marca 2012 po úspešnom predvedení príslušníkmi Policajného zboru a zároveň mu bol z dôvodu povinnej obhajoby ustanovený obhajca [redacted]. Výsluch obvineného [redacted] sa dňa 15. februára 2012 uskutočnil za prítomnosti vyšetrovateľa a ďalšej osoby prítomnej pri prečítaní a podpise zápisnice. Prítomnosť obhajcu obvineného nebola potrebná, nakoľko v čase výsluchu neboli dané dôvody povinnej obhajoby. Obvinený pritom výslovne uviedol, že si obhajcu nevolí a bude sa obhajovať sám. Podmienky povinnej obhajoby sa naplnili až rozhodnutím o vzatí obvineného do väzby zo 17. februára 2012. Nakoľko si obvinený obhajcu nezvolil, v tento istý deň mu súd ustanovil za obhajkyňu JUDr. Ivetu Rajtákovú, ktorá sa následne zúčastňovala úkonov trestného konania, resp. jej advokátsky koncipient. Iná situácia bola u spoluobvineného ml. [redacted], u ktorého z dôvodu veku vznikla povinná obhajoba podľa § 37 ods. 1 písm. d/ Tr. por. vznesením obvinenia a ktorému mal byť ustanovený obhajca ihneď po vznesení obvinenia, nie až po doručení uznesenia o vznesení obvinenia. V tejto súvislosti preto možno prisvedčiť námietke obvineného, že na úkon mal byť prizvaný*

aspoň obhajca spoluobvineného ml. [REDAKOVANÉ]. Porušenie práva spoluobvineného však automaticky nezakladá nepoužiteľnosť dôkazu vo vzťahu k obvinenému, ktorého práva dotknuté neboli. Odlišný výklad by znamenal, že akýkoľvek dôkaz vykonaný napr. v prospech jedného obvineného by bol pre absenciu spoluobvineného nepoužiteľný.

Dovolací súd taktiež považoval za tendenčnú námietku obvineného o pochybnostiach spôsobilu vypovedať pri výsluchu konanom 15. februára 2012 pre abstinenčné príznaky. V rozpore s tvrdeniami obvineného zo znaleckého posudku [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] vyplýva, že obvinený je síce závislý od psychotropných látok, ale v čase vyšetrenia bol bez príznakov abstinenčného syndrómu. V čase spáchania trestného činu bol schopný rozpoznať protiprávnosť konania a svoje konanie ovládať. K zmenšeniu rozpoznávacích schopností by mohlo dôjsť v prípade preukázania spáchania trestného činu pod vplyvom psychotropnej látky. Prípadné abstinenčné príznaky, ktoré v konaní preukázané neboli, na spôsobilosť obvineného rozpoznať a ovládať svoje konanie vplyv teda nemali mať.

Dovolací súd sa naopak stotožnil s výhradou obvineného k nezákonne vykonanej rekognícii. Postup vyšetrovateľa, ktorý poškodenému z vlastnej iniciatívy prinesie ukázať fotografie obvinených pred realizáciou rekognície, je nielen v rozpore s Trestným poriadkom, ale aj popiera účel rekognície, ktorým je opoznanie objektu stotožnenia na základe vlastných poznatkov opoznávajúcej osoby. Vzhľadom na to, že poškodený pri uskutočnení rekognície vedel, ako obvinení vyzerajú, bola rekognícia ako neopakovateľný procesný úkon zmarená a v dôsledku toho získaný dôkaz nepoužiteľný.

Napriek nesprávnemu postupu pri vykonávaní rekognície, dovolací súd nevzhladol dôvod na zrušenie rozsudku krajského súdu. Opoznanie obvinených zo strany poškodeného nebolo jediným dôkazom proti obvinenému. V trestnej veci boli produkované ďalšie dôkazy tak, ako to konštatoval odvolací súd vo svojich rozhodnutiach.“

Ústavný súd nevyhodnotil argumentáciu sťažovateľa ako spôsobilú spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu a rovnako nezistil, že by posudzované rozhodnutie najvyššieho súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené.

Ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí podrobne a precízne vyhodnotil všetky námietky sťažovateľa obsiahnuté aj v ústavnej sťažnosti, a preto je podľa názoru ústavného súdu napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné. Na základe uvedených skutočností ústavný súd nezistil medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu takú príčinnú súvislosť s namietaným porušením označených základných práv sťažovateľa, ktorá by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie umožnila vysloviť ich porušenie.

Vzhľadom na podrobné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorom bola daná primeraná odpoveď na všetky v spore rozhodujúce otázky, nebolo nutné, aby sa ústavný súd podrobnejšie zaoberal napadnutým rozhodnutím krajského súdu, pretože námietky sťažovateľa sú aj proti tomuto rozhodnutiu totožné.

Na tomto mieste je však vhodné poukázať na to, že krajský súd sa s námietkami sťažovateľa situácii primeraným spôsobom vysporiadaval (vec bola toho času predmetom posúdenia pred krajským súdom už po tretíkrát, pozn.). V odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajský súd okrem iného uviedol: „... *Tieto dôkazy krajský súd v súhrne vyhodnotil ako svedčiace v neprospech obžalovaných s tým, že potvrdzujú ich vinu zo stíhaného trestného činu. Právny názor týkajúci sa viny obidvoch obžalovaných krajský súd už vyjadril vo svojich citovaných predchádzajúcich rozhodnutiach v súvislosti s podanými odvolaniami prokurátora. Druhostupňový súd považuje za potrebné zvýrazniť len tie okolnosti prípadu, ktoré boli spochybnené súčasne podanými odvolaniami obžalovaných.*

V prvom rade je potrebné uviesť, že v priebehu vykonaného trestného stíhania bola jednoznačnými spôsobom zadokumentovaná prítomnosť obžalovaných na mieste činu. Takéto tvrdenie vyplýva z výpovedí zainteresovaných svedkov. Obsahy týchto výpovedí svedkov boli uvedené v predchádzajúcich rozhodnutiach krajského súdu. Sám poškodený potvrdil, že v inkriminovanom čase bol zo strany obžalovaných fyzicky napadnutý, pričom mu odcudzili osobné veci. Záver o fyzickom napadnutí poškodeného je potvrdený lekárskymi správami, resp. znaleckým dokazovaním z odboru zdravotníctva. V neposlednom rade nemožno opomenúť tú skutočnosť, že v trestnom stíhaní bola produkovaná výpoveď

svedka [REDACTED], ktorý mal od obžalovaných odkúpiť odcudzený počítač. Podľa aktuálnych odpisov registrov trestov je zrejme, že osoby obžalovaných sú kriminálne narušené a tieto sa už aj v minulosti dopustili rovnakej trestnej činnosti, ako je tá, ktorá bola predmetom posudzovania druhostupňového súdu v odvolacom konaní.“

Ústavný súd obdobne ako pri napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu ani pri napadnutom rozhodnutí krajského súdu nezistil, že by posudzované rozhodnutie krajského súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo potrebné sťažnosť odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite sťažnosti (zrušenie napadnutých rozhodnutí a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie, zakázanie krajskému súdu pokračovať v porušovaní práv sťažovateľa, priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2017